SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCIV. No. 193. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 8, 1987 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 8-го ЖОВТНЯ 1987 Ч. 193. РІК XCIV.

Український Соціологічний Інститут починає нові проєкти

Філядельфія (В.І.). — У суботу, 29-го вересня, відбулося тут засідання Екзекутиви Українського Соціологічного Інституту. Завданням засідання було заплянувати нові проєкти, внести деякі зміни у структуру інституту й вибрати нову Екзекутиву, після смерти першого президента інж. Атанаса Мілянича.

УСІ був оформлений й законно інкорпорований в 1973 році в Ню Йорку, як свого рода продовження праці Українського Соціологічного Інституту у Відні й Українського Інституту Громадознавства в Празі в 1920-их роках. Сьогодні членами УСІ є ті науковці-суспільнознавці, які працюють над специфічними проєктами ініційованими чи одобреними Екзекутивою. До сьогодні УСІ закінчило такі проєкти: „Фізична мапа України", опрацьована Р. Дражньовським і видана 1974 року; „Українці в ЗСА й Канаді ідентифіковані переписами населення", статистична розвідка, автори Р. А. Цибрівський і І. Тесля, видана 1975 року; „Українці в американському та канадському суспільствах", соціологічний збірник, редактор В. Ісаїв, виданий спільно з Українським Науковим Інститутом Гарвардського Університету у видавництві М.П. Коця, 1976 року; „Українські поселення", довідник, редактори А. Мілянич, В. Бандера, І. Гурин і В. Ісаїв, виданий спільно з Науковим Товариством ім. Шевченка 1980 року; „Етнічність і національна ідентичність" (в англійській мові), редактор О.Л Воловина, видане Українським Гарвардським Науковим Інститутом 1986 року.

На засіданні Екзекутиви одобрено нові проєкти, а саме: нове, усучаснене видання довідника про украінські поселення, в англійській та українській мовах під редакцією д-ра Анни Ленцик-Павлічко, збірник критичних статтей, який торкається проблематики українських поселень у різних ділянках культурно-громадського життя та інші проєкти. Також обговорено можливості ближчої співпраці з Науковим Товариством ім. Шевченка, фінансові питання тощо.

Беручи до уваги певні зміни у структурі інституту, вибрано нову Екзекутиву в складі: Володимир Бандера, голова, Всеволод Ісаїв, містоголова для наукових проєктів, Юрій Павлічко, скарбник, та члени: Олег Воловина, Анна Ленцик-Павлічко, Ігор Гурин, Володимир Нагірний та Ігор Зєлик.

Управа УСІ бажає заохотити книголюбів учителів та взагалі свідомих громадян придбати та запізнатитись із новоопублікованою книжкою про українців у ЗСА, що її редагував демограф д-р О. Воловина Спеціяльна вартість цього видання в тому, що воно удокументовує наше поселення на основі державних переписів населення.

Крім того, книжка подає історію та характеристику українського поселення у формі доступній для загального читача та студентів. Заголовок книжки такий: „Ethnicity and National Identity: Demographic and Socioeconomic Characteristics of Persons with Ukrainian Mother Tongue in the U.S." (Harvard University Press, 1986, 17.50 дол.). Її можна отримати також в УСІ, пишучи на адресу: Ukrainian Center for Social Research, 203 Second Ave., New York, N.Y. 10003.

Довідник „Українські поселення" вже розпроданий але в підготові є друге видання.

ТЕНІСОВІ ЗМАГАННЯ КЛК

Союзівка. — Тут в суботу і неділю, 10-го і 11-го жовтня ц.р., Карпатський Лещетарський Клюб влаштовує внутрішні клюбові ґенісові змагання у групі чоловіків за переходову чашу д-ра Ярослава Рожанковського. Реєстрація в суботу о год. 10-ій ранку. Вечором о год. 6.-ій коктейл з приставками, а опісля бенкет. Опісля при звуках оркестри Богдана Гірняка — забава. Приміщення слід замовляти безпосередньо на Союзівці, телефонуючи на число (914) 626-5641.

ПАПА ПРИЙНЯВ УКРАЇНСЬКИХ ВЛАДИК І ВІРНИХ НА АВДІЄНЦІЇ

Рим (УПСО). — Авдієнція мирян у Папи Івана Павла II була завершенням Шостого конгресу мирян Помісної УКЦеркви, який відбувався тут від 23-27-го вересня в „Домус Пачіс".

Авдієнція відбулася у вівторок, 29-го вересня ц.р., о год. 12-ій вполудне. В числі делеґації до Папи взяли участь коло 100 владик, духовенства і мирян.

О год. 12:15 на залю увійшов Папа Іван Павло II разом із Блаженнішим Патріярхом і Кардиналом Мирославом Іваном Любачівським і владиками, які щойно закінчили свою авдієнцію в Папи на закінчення 5-го єпископського Синоду. Присутні привітали Папу рясними оплесками. Представляючи представників мирян, Патріярх Мирослав Іван сказав: „Праця наших марян полягає головно в змаганнях за нашу церковну і національну ідендичність в нелегкій боротьбі з асиміляцією, жертвою якої паде наша молодь і врешті вона включає також нашу тяжку боротьбу тут у вільному світі за волю нашої Церкви, де наші миряни є великими апостолами у відкритій війні з безбожництвом. Дякуємо за все, що Апостольський Престіл зробив в останнім десятиліттю для тих, що мусіли зійти в катакомби, щоби там будувати Христове царство. Вони мусіли наражувати свою особисту волю, щоб нести Христа тим, що спрагнені його благовісти, ішли до тюрем і на каторги, щоб Христос міг продовжувати свою проповідь по Україні. Це чинять миряни в Україні, а на вільних землях отримують від своїх братів підтримку і публічне слово по світі, про їхнє свідчення".

Владики, духовенство і миряни на авдієнції в Папи Івана Павла II.

Кінчаючи своє слово, Патріярх представив голову Українського Патріярхального Світового Об'єднання (УПСО) інж. Василя Колодчина і попросив його до слова.

В своєму слові, голова УПСО привітав Папу від мирян, що живуть на поселеннях, а також в імени їхніх братів і сестер в Україні, і запропонував слідуюче прохання:

* Щоб Апостольська столиця, якої моральний авторитет визнають під сучасну пору всі держави і народи світу, й надальше непохитно стояла на сторожі людських прав і всіма засобами старалася вплинути на урядові чинники СССР, щоб вони пошанували релігійні почування громадян цієї країни.
* Щоб Апостольська столиця доклала відповідних старань, щоб УКЦ була поновлена у своїх правах існування і діяння у СССР, а особливо на території УССР, де проживає більшість її вірних.
* Щоб Апостольська столиця, згідно з декретом про Східні Церкви Другого Ватиканського Собору, визнала Український Патріярхат Митрополита Галицького і Архиєпископа Львівського Патріярхом УКЦ, незважаючи, що УКЦ знаходиться сьогодні поза межами своєї території, а на рідних землях у підпіллі. На поселеннях вона така чисельна, що числом переважає кожну іншу Східню Церкву.
* Щоб Папа з нагоди ювілею 1000-ліття Хрищення Руси-України своїм батьківським словом потішив та скріпив у вірі й надії серця

(Закінчення на стор. 3)

ЗСА ВИМАГАЮТЬ ВИЯСНЕННЯ ВІД СССР У СПРАВІ РАКЕТ НА ПАЦИФІКУ

Вашінґтон. — Адміністрація президента Роналда Регена і обидві палати Конгресу незадоволені випробуванням Совєтським Союзом міжконтинентальних ракет з атомовими головками на Пацифіку і вимагають від уряду СССР вияснення і перепрошення за те, що одна з таких ракет впала в океан приблизно 400 миль від Гонолюлю, біля Гавайських островів.

Сенат З'єднаних Стейтів Америки одноголосно прийняв резолюцію засуду СССР за цей, на думку американських законодавців, небезпечний і з політичного погляду шкідливий випадок тимбільше, що відносини між ЗСА і СССР почали поправлятися і треба сподіватися ще тіснішої співпраці після підписання договору про редукцію нуклеарної зброї і полагодження справи відтягнення ракет середнього засягу в гльобальному засягу. Випадок з ракетою, поблизу територіяльних вод ЗСА можна розцінювати, як свого роду провокацію, яка дорешти може знищити те, що досі було досягнуто в довгих й тяжких переговорах.

Прийнята Сенатом одноголосно незобов'язуюча Адміністрацію резолюція вимагає негайного вибачення від СССР і запевнення, що подібні випадки не траплятимуться в майбутньому. У Москві напевно знають, — говориться в резолюції Сенату, — що ЗСА будуть боронити своєї суверенности всіми доступними засобами і жадне застрашування чи провокація в цьому випадку не допоможе совєтській дипломатії, а радше навпаки, викличе застереження до всіх інших совєтських ініціятив.

Резолюцію спонзорував сен. Малком Валлоп, республіканець з Вайомінг, який вважає, що випробування совєтських ракет на Пацифіку правдоподібно порушує договір між ЗСА і СССР з 1979 року тобто САЛТ-2, про контролю збросння і випробування нового типу ракет на певних віддалях від території ЗСА і СССР. Крім того резолюція виразно і недвозначно засуджує Совєтський Союз за спробу застрашування Америки нуклеарними ракетами, що може спровокувати ЗСА до подібних акцій, якщо б випадок із совєтською ракетою повторився також в іншому місці.

Резолюція також вимагає від президента Р. Регена, щоб він на протязі 10-ох днів поінформував обидві палати Конгресу про полагодження тієї справи і поділився із законодавцями інформаціями з Москви, тобто реакцією совєтських офіційних чинників.

В окремому параграфі резолюції сенатори поставили наголос на справу конфлікту в Тибеті і висловили своє незадоволення втручанням китайської армії і центрального уряду у справу придушення самостійницьких стремлінь тибетців. Знаючи про те, що Адміністрація Р. Регена підтримала в цій справі центральний уряду КНР в Пекіні, резолюція Сенату вимагає від Президента, щоб він в цьому випадку не керувався бизнесовими інтересами з Китаєм, бо така політика може викликати антиамериканські настрої серед інших народів Азії і будистів в усьому світі.

У СВІТІ

ПРЕЗИДЕНТ ЕЛЬ САЛЬВАДОРУ Хозе Наполеон Дуарте веде переговори з керівниками марксистського підпілля. Головною ціллю переговорів є закінчення громадянської війни в тій південноамериканській країні, яка триває вже вісім років.

В ЄГИПТІ БУВ ПЕРЕВЕДЕНИЙ загальний референдум у справі посту президента. Велика більшість єгипетських виборців висловились за те, щоб теперішній президент Госні Мубарак залишився далі на своєму пості, тобто ще на одну шестирічну каденцію. Єгипетський парламент також висловився за продовженням реченця для президента Г. Мубарака.

ВИСТУПАЮЧИ НА СЕСІЇ Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй, президент Мозамбіку Жоакім Чіссано заявив, що його країна формально звернулась до Совєтського Союзу за збільшенням достав зброї потрібної для зламання спротиву партизанських частин РЕНАМО. Чіссано намагався переконати представників членських країн ООН, що в Мозамбіку ситауція стабільна, а його уряд постепенно починає контролювати країною. Він все одно не міг стриматись від „епітетів" на адресу повстанців РЕНАМО, яких він називав прилюдно „бандитами". На реакцію не треба було довго чекати. Головне командування повстанців видало присуд смерти на Чіссано і йому тепер прийдеться ховатися від власного народу. Очевидно, комуно-московські імперіялісти доставлять йому довільну кількість зброї за золото чи тверду валюту, бо вони це роблять всюди, де можна причинитись до розпалення революційних настроїв. — кажуть деякі політичні спостерігачі.

СИН ПРЕЗИДЕНТА ЗАМБІЇ Кеннета Каунди помер від хвороби АІДС, заявив сам президент під час зустрічі з кореспондентами. Каунда звернувся з проханням до міжнародної спільноти збільшити асиґнування грошей на фонд боротьби із смертельною хворобою, проти якої покищо немає жадних ліків.

НЮЙОРКСЬКИЙ ПОСАДНИК Едвард Кач правдоподібно буде бойкотувати конференцію посадників 80 великих міст, заплановану в Оттаві в кінці листопада цього року, бо організатори конференції відмовились запросити на наради посадника Єрусалиму Тедді Коллека. Канада, як відомо, не признає Єрусалиму столицею ізраїльської держави і на конференцію був запрошений посадник Тель Авіву Шльома Ляхат. Е. Кач натомість солідаризується з Т. Коллеком і стосує тиск, щоб організатори змінили своє рішення.

ЧЕХО-СЛОВАЦЬКА ДИСИДЕНТСЬКА група „Хартія-77" підтримала в основному совєтську пропозицію про скликання в Москві міжнародної конференції для обговорення прав людини в цілому світі. Група, однак, поставила вимогу, що Совєтський Союз повинен допустити до участи в такій конференції представників неофіційних дисидентських груп та оборонців прав людини в поодиноких країнах. В Москві Лев Тімофеєв, письменник й економіст, а до квітня політичний в'язень, заявив в інтерв'ю з кореспондентом пресового агентства Ассошіейтед Пресс, що совєтська влада повинна загарантувати участь в такій конференції усіх зацікавлених груп. Тімофеєв написав навіть в цій справі листа до міністерства закордонних справ СССР, але не отримав відповіді. В останніх місяцях совєтська пропаганда твердить, що в ЗСА є сотні, а то й тисячі політичних в'язнів, які живуть в нестерпних умовинах.

В АМЕРИЦІ

ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯД і понад 20 організацій у справах здоров'я в понеділок, 5-го жовтня ц.р., випустили перше в країні детальне видання про небезпеку холестеролю. Це саме видання також містить вказівки лікування для людей, що мають високий рівень холестеролю в крові.

У ВАШІНҐТОНІ СПІКЕР Палати Репрезентантів Джим Райт, який тому два місяці погодився підтримати плян президента Роналда Регена щодо замирення Центральної Америки гостро виступив проти теперішної стратегії Білого Дому, називаючи її „безглуздою" і затією правих кіл. Минулого тижня урядник Білого Дому передав листу вимог до уряду Нікараґуа, яких вони повинні придержуватись, якщо хочуть запобігти додатковій допомозі повстанцям від ЗСА. Ці вимоги звучать: Нікараґуа мусить відмовитись від всякої військової допомоги з країн совєтського бльоку, видворити всіх совєтських і кубинських військових дорадників, назначити нові президентські вибори, звільнити всіх політичних в'язнів та зменшити кількість свого війська.

НАПЕРЕДОДНІ ОДОБРЕННЯ чи відкинення номіната президента Роналда Регена судді Роберта Борка до Верховного Суду провідник демократів в Сенаті Роберт Бирд закликав президента Регена відтягнути кандидатуру Борка, бо вона є приречена на поразку.

АГЕНЦІЯ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯЛ. накладе нові кари для того, щоб зменшити виливання різного роду отруйних хемікалій, у води країни. Офіційні чинники агенції заявили, що занечищення водних шляхів країни отруйними хемікаліями, які спричиняють хворобу пістряка, набрало в країні небезпечних розмірів. Згідно з даними агенції, продовження такого стану буде коштувати індустрію біля 500 міл. дол. річно, не виключаючи замкнення 61 хемічних фабрик та втрату праці для 3,300 робітників.

САДІВНИКИ В ДОЛИНІ Гадсон виказують великі втрати у зборі яблук. Причинами є те, що яблука несподівано скоро доспіли цього року, часті дощі у вересні перешкодили їх зборові, а найважливіше це те, що велика кількість яблук попадала з дерев ще перед їх зібранням. Яблука, які падають на землю є непригожі до їдження, придатні вони тільки для виробу соку. Але фабрики є перевантажені виробом соку, бо мають надвишку упалих яблук.

ЗАМІСТЬ ТОГО, ЩОБ чекати на звільнення, як це сталося з генералом Д. МакАртуром під час Корейської війни, адмірал Джеймс „Айс" Лайонс відійшов зі свого посту головнокомандуючого фльоти Тихого океану з 1-им жовтня ц.р. Цей твердий вояк прогрішився проти Пентагону своїм настоюванням, щоб дії морської фльоти в Перській затоці керувались з його головної квартири на Гаваях, а не з якоїсь квартири в ЗСА. Йому запропонували дві альтернативи — відійти на пенсію в ранзі адмірала або втратити рангу адмірала. Він відійшов на пенсію після того, як довідався, що секретар морської фльоти Джеймс Веб і секретар оборони Каспар Вайнберґер одобрили це рішення.

ПРЕДСТАВНИКИ 2,800-членної профспілки авторів, редакторів і техніків, які страйкують проти телевізійної мережі Ен-Би-Сі, посилили переговори щоб дійти до згоди.

У Воррені плянують велику образотворчу виставку

Воррен, Миш. — Старанням Українського Культурного Центру тут підготовляється велику виставку творів українських образотворців поза Україною.

У цій виставці візьмуть участь більш ніж шістдесят визначних українських мистців і скульпторів, між ними Ілля Шульга, колишній професор київського Художнього інституту, Юхим С. Михайлів, професор Художньо-індустріяльної професійної школи, чотири Кричевські і інші.

Мистецьке керівництво над виставкою перебрав відомий мистець Михайло Дмитренко, а відкриття виставки заплянувано на п'ятницю, 4-го грудня ц.р., в обширних приміщеннях центру.

П. Мельник очолив демократів в Ламберленді

Ламберланд, Н. Й. — В суботу, 3-го жовтня ц.р. відбулись Загальні збори Демократичної партії цього міста, в результаті яких вибрано одноголосно головою тієї організації Петра Мельника. До засягу Ламберленду належить і Ґлен Спей, де проживає понад 250 українських родин.

На збори прибули представники урядів стейту і повіту Салливан. Вони висловлювались з признанням на адресу П. Мельника.

Пост голови партії є важливим тому, що голова може полагоджувати різного рода урядові справи, брати участь у конвенціях, пропонувати людей на різного рода урядові становища і т.д.

П. Мельник є також кандидатом на становище раддного цього міста. Цей колишній житель Нюарку, Н. Дж., відомий із своєї довголітньої поличної діяльности в рядах Демократичної партії, як також в українській громаді.

П. Мельник

У Перській затоці триває танкерна війна

Манама, Бахрейн. — У понеділок, 5-го жовтня, іракські винищувачі-бомбардувальники нанесли ракетно-бомбовий удар на нафтовий термінал, що знаходиться на острові Ларак в Ормузькій протоці. Іракці обстріляли також три ґанкери, включаючи найбільший у світі нафтоналивний корабель „Сівайз джаянт", що плив під ліберійським прапором. Він був легко ушкоджений, чого не можна сказати про кипрський танкер „Шайнінг стар", на якому виникла сильна пожежа.

Місцеві спостерігачі повідомили, що не менш як 15 буксирів наблизилися до охопленого пожежею танкера, щоб допомогти йому погасити вогонь.

В той же день іракці атакували третій танкер - ліберійський корабель „Ворлд адмірал".

У північній частині Перської затоки іранський військовий корабель наблизився до датського корабля „Крістін Мерск" і зробив кілька попереджувальних вистрілів, примусивши його зупинитися. Потім вісім революційних ґвардійців піднялися на поклад „Крістін Мерск". Англійська фреґата, що перебувала поблизу, попередила іранців радіом, що має намір прийти на допомогу датчанам. Після двогодинних переговорів датському кораблеві дозволили продовжувати плавання.

Представник американської фльоти повідомив, що гелікоптер морської піхоти розбився в 30 милях від Бахрейну. Трьох льотчиків вдалося врятувати. Пошуки четвертого тривають. Це вже друга катастрофа американського гелікоптера над Перською затокою.

Із Токіо прийшло повідомлення, що всім японським танкерам у районі Перської затоки дано розпорядження не наближатися до зони бойових дій.

Драматург Жан Ануї не живе

Льозанна, Швайцарія. — В суботу, 3-го жовтня ц.р., тут в лікарні помер на удар серця на 77-му році життя відомий французький драматург Жан Ануї. Його письменницька кар'єра тривала п'ять десяток років, він написав понад 40 драматичних творів, з яких багато позначені смутком і цинізмом. Спостерігачі характеризували його драми як „чорні комедії" або трагедії.

Сам Ануї уживав власну систему для очеркнення своїх праць — драми „рожеві" і „чорні". Його більще відомі праці це: „Антігона", вперше поставлена в 1944 році, вважалася символом німецької окупації Франції, „Жайворонок", історична драма з 1953 року про Жанну Д'Арк, що була його першим бродвейським успіхом, і „Вальс Тореадорів", первісно ставлена в Парижі 1952 року та відновлена в Ню Йорку 1985 року. П'єси його авторства втішалися великою популярністю на всіх сценах вільного світу.

Жан Ануї не зважаючи на те, що був людиною відомою, не був чванливим, навіть тоді, коли відбувались прем'єри його п'єс. Нишком старався вийти з театру, а його улюблений вислів був: „люди приходять на прем'єру, а моє особисте життя — це моя особиста справа". Залишив у смутку свою другу дружину Ніколю, сина і трьох дочок та велику громаду любителів театрального мистецтва по цілому світі.

П'єси Жана Ануї „Медею", „Антігону", „Жайворонок" було поставлено в перекладі для українського глядача на сценах переселенчих таборів в Німеччині та на Північно-американському континенті в Торонто, Філядельфії і т.д.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00.
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Нарід і преса

Місяць жовтень — це місяць преси. Але преса найтісніше пов'язана з народом. Розквіт українські преси йшов впарі з покращанням нашого народу і її занепад був наслідком погіршення його долі. Свобода слова і свобода друку — це буква „а" в абетці людських і громадських прав. Без свободи слова і друку немає свободи народу. І тому і деякі дати з історії преси є неначе символами найгіршої неволі, в якій перебувала Україна, так само, як її буйний розвиток був безпосереднім і логічним наслідком українського визвольного зриву. Обіжник царського міністра Петра Валуєва з 20-го липня 1863 року, в якому сказано про українську мову, що її „нє било, нєт і бить нє может" та Емський указ з 18-го травня 1896 року — це документи найтемнішої ночі, яка настала для України після прогри під Полтавою 1709 року.

Історія української преси є історією українського народу. На превеликий жаль, ми все ще не маємо такої повної історії української преси, яка була б тісно пов'язана з історією української політичної думки. Найкращими, чи пак єдиними джерелами до пізнання історії української преси є все ще статтейна Енциклопедія Українознавства, яка свою статтю про пресу черпала з невеличкої книжки Аркадія Животка — „Історія української преси", друге видання 1946. Багато цікавої статистики подає „Українська преса з перспективи її 150-тиріччя" Юрія Тенопільського (насправді Левка Лукасевича, Вид. Мар'яна Коця, 1974) і — „Два З'їзди", Вид. Спілки Українських Журналістів Америки (СУЖА). Нас сьогодні не цікавлять статистичні дані, що їх можна знайти у названих книжках. Нас цікавить теперішній стан української преси в Україні і в діяспорі та перспективи майбутньости української преси.

В УССР немає української преси. Там є тільки часописи писані українською мовою, але на послугах ворожому Україні режимові. „Вісті з України" що появляються у Києві, є гірші за чорносотенного „Киевлянина", бо „Киевлянин" проповідував зберігання за всяку ціну „єдіної нєділімої" з гаслом „бей жидов, спасай Рассєю" і був вірний Валуївському „нєт, нє било і бить нє может", а „Вісті з України" поставили собі за ціль проголошувати персональні пашквілі та фальшувати все, що українське за зразком енциклопедії УРЕ.

Отож, українська преса існує тільки у діяспорі, поза межами України. Вона покищо все ще здійснює свою місію: інформувати й інтерпретувати всі події, які діються в Україні, Америці, у широкому світі і в межах української громади. Але, на превеликий жаль, на наших очах українська преса корчиться. Природну асиміляцію до чужомовного оточення можна зупинювати, можна ставити їй перешкоди. Могутнім засобом проти тієї асиміляції стала у практиці реалізована теорія покійного головного редактора „Свободи" д-ра Луки Мишуги про „дві батьківщини": батьківщину батьків і батьківщину придбану на поселеннях. А проте приклад інших національних груп у Америці, зокрема та особливо німецької і польської, доводить до сумного висновку, що і наша преса буде щораз більше корчитися. Сумним є теж факт, що деякі органи української преси цілком нехтують „Кодексом українського журналіста", прийнятого 6-го листопада 1966 року у Торонто.

Перспективи невеселі. Очевидно коли всіх нас не стане, то українська громада в діяспорі, зокрема в Америці і Канаді, буде існувати й далі. Вона буде інша, теперішні братські, наукові, молодечі, жіночі й інші установи й організації, які ще нають амбіцію бути самостійними й окремими, будуть примушені єднатися. Прийдуть до проводу люди з молодших, тут народжених поколінь. Будуть інші методи, але громада житиме і житиме ідеал народоправної ні від кого незалежної української держави. Але деякі ділянки українського життя будуть завмирати. До таких ділянок належить і українська преса. Видавці будуть, бо будуть Союзи чи скомульований один Союз, будуть Церкви, будуть якісь ідеологічні середовища, які матимуть амбіцію і фінансові можливості видавати часопис. І будуть читачі, хоч у зменшеному числі. Але вирине преважлива проблема редакторів і авторів. На наших очах виростає покоління патріотичне, високоосвічене, яке проте володіє українською мовою тільки для щоденного вжитку, а не володіє так досконало, щоби можна нею редаґувати часопис і писати статті та заповняти українську газету українським змістом. Місяць жовтень спонукає до міркувань на цю тему української преси — головно ж — як її рятувати на майбутнє.

О.Т.

ЩЕ ПРО КУЛЬТУРУ

II.

Рідну мову треба обороняти, але не на зборах і з'їздах письменників. Українська мова повинна дзвеніти повсюди в Україні, у школах і театрах, в урядах та установах, на вулицях міст і в кожному українському домі. Чужинці, звідкіля вони не прийшли б, вже тому, що живуть в Україні, повинні не тільки знати, але й користуватись українською мовою. Та як це зробити, коли самий господар України — секретар партії Щербицький, навіть на ввічличе запрошення вищої влади, не захотів говорити українською мовою, заявивши, що буде говорити мовою „великого Леніна". Чому ж тоді по партійній гієрархії не мовою ще більшого Маркса. Тут і наші письменники не без гріха. Якою мовою вони говорять на міжнародних імпрезах? Відбулись недавно „дні української культури" в Німеччині і там відомий і крикливий в Україні письменник, відкриваючи їх, промовляв російською мовою. Треба було німця в авдиторії — колишнього жовніра, який пройшов війну на українській землі, і він запитав промовця, як же так відкриває українські дні і промовляє не українською, а російською мовою; все одно промову треба перекладати для публіки на німецьку мову. Та що ж зробиш, коли й найкращий і найважніший письменник в Україні не тільки відзначений орденами, але й прийнятий на високі пости в партії, сповідаючись на з'їзді письменників у Києві, з задушевною щирістю деклямував, яка близька його серцю і мила йому саме російська мова. Якби у нього відчуття, що доля дала йому талант послужити рідній культурі, тоді він знав би, що єдина мова, яка повинна глибоко ввійти у його серце, це рідна батьківська мова, якою вчила його говорити рідна мати-селянка й іншої не може бути.

Пора саме тепер, коли з ласки Москви можна говорити про „перестройку", почати таку розмову про переміни і в Україні. Болгари, які з усіх сателітів Москви таки найтісніше тримаються московської лінії в політиці, можуть послужити прикладом. У болгарській газеті „Софійські вісті" з 5-го серпня 1987 року на першій сторінці читаємо передову статтю під назвою: „Перебудова — це рівняється більше соціялізму". Там і пишеться так: „Ми є тепер на новому пункті перелому соціяльно-економічного розвою в нашій країні. Та чи це інший рід соціялізму? Радше згоджуємось із совєтською дефініцією, що „перестройка" — значить більше соціялізму. Бо те, що ми намагаємося зробити, це виявити, глибоко-сягаємі потенціяльні сили нашого суспільства. Чи приймати новий модель більш досконалого соціялізму в нашому суспільстві не протидіє попередній фазі, коли було усталено, що вся соціяльна спільнота мусить триматися одного моделю для розвою? Так, справді був період, коли яканебудь відмінність у розвої окремих країн, відкидалась. Яканебудь націоналізація соціялізму вважалася просто ревізіонізмом. Та досвід показує, що кожна фаза характеризується своїми особливостями. Під теперішню пору зміни проходять у всіх соціялістичних країнах. І ті зміни не можуть і не повинні бути ідентичні. Особливості окремих країн вимагають, щоб шукати національних моделів соціялізму, національно-специфічних доріг для розбудови. І це ніякий ревізіонізм".

Сказано просто і ясно. Інші соціялістичні держави, які все ще вірно перебувають в орбіті впливів імперіяльної Москви, можуть дискутувати про національні форми соціялізму і можуть будувати соціялізм за своїми власними національними моделями, які вимагає добро і розвій їхніх країн і народів. З цього права користає не тільки Китай, чи Югославія, але і Болгарія, і Румунія, й Угорщина, і Польща. А в Україні не сміють навіть привернути виключену „по велінню старшого брата" маленьку літеру „ґ" в азбуку без дозволу з Москви. А де ж український модель соціялізму? За сімдесят років „соціялізації" України такий модель повинен вже бути. Чи не пора тепер в добу „гласности" і „перестройки" почати і в Україні розмову про власний шлях до соціялізму, як це практикують усі соціялістичні держави? Може мати свій національний модель соціялізму восьмимільйонова Болгарія, чи десятимільйонова Угорщина, чи двадцятимільйонова Румунія, чи тридцятип'ятимільйонова Польща, то тим більше повинна мати такий національний модель господарювання п'ятидесятимільйонова Україна. Цей національний модель вирішує і про національне обличчя країни. Ось партійні секретарі Жівков з Болгарії чи Ярузельський з Польщі говорять рідною мовою і в самій Москві, Жівков — болгарською, а Ярузельський — польською, хоч добре знають російську мову; спеціяльно вихований від дитинства в Росії Ярузельський знає її не гірше від Щербицького, який навіть у столиці України у Києві говорить і розмовляє виключно великою, як це він підкреслю, мовою великого російського народу. Це теж наслідок розуміння культури.

Тож, перед Україною єдиний тепер, навіть визначений Москвою шлях: віднайти свій національний модель в розвої до соціялізму. Буде свій модель соціялізму, так буде і своя мова і буде своя культура. Культура — це не тільки духове життя народу, це вся автентичність народу, який може жити повним життям тільки в повній свободі і самостійності. Ось мов на сором Европі — вся Африка, що була одним колоніяльним конґльомератом, сьогодні поділена на десятки незалежних країн-держав, які мають право жити власним незалежним життям, і творити власну культуру. Такого права на власне життя і власну культуру не має одна із старших европейських країн — Україна, стиснена у братніх обіймах московського імперіялізму.

Д-р Святомир М. Фостун

„СИСТЕМА ЧУДЕС"

I.

Уже давніше І. Форденко написав і видав на власні кошти книжку п. з. „Система чудес" у двох частинах: 1. „Марксизм зблизька" і 2. „Пішком по уярмленій Україні". Його праця — це своєрідний спомин з тоталітарної червоної імперії та з поневоленої України в повоєнних роках і пізніше, коли автор бачив і був свідком жахливої дійсности буття „передової країни", — обман, фальш, злиденність колгоспного життя, розперезаність насланих в Україну росіян-вірних слуг режиму, шовіністів-реалізаторів московсько-большевицької політики в невільничій імперії.

Автор пише про себе, що він не поет і не письменник, а лише свідок, що свідчить лише те, що бачив, і що чув, і в цьому його заслуга, що описав події і дійові персонажі не у вибуялих формах, а зобразив їх такими, якими він їх бачив у час свого перебування в Україні.

У першій частині — „Марксизм зблизька" — автор опрацював такі короткі розділи: „Комуністичний маніфест і революції, „Комуністична закономірність, „Соціялізм і диктатура пролетаріяту", „Чи може бути інакше?", „Суть комунізму", „Пролетаріят не має нічого до страчення", „Хто не працює, той не їсть", „А, що в Польщі?" „Висновок до першої частини". В цих розділах автор розглядає суть марксизму, комунізму — оцих ідеологій, що породили невільничу державну систему — Совєтський Союз. Автор і пише: „Чи не бачимо ми тепер, що і Маркс, і Енгельс уже брехали у своєму комуністичному маніфесті? Трудно сказати чи є замовлення вони виконували, але брехали, заявляючи, що пролетаріят не має нічого до втрачення, крім своїх кайданів". А вийшло, що пролетаріят лиш хвилево втратив кайдани на те, щоб пізніше большевики знову їх цупко наклали на все робітництво, а та ж і на селянство та й взагалі на всі прошарки населення, крім партійної знаті та всевладних колись ЧеКа, ҐПУ, НКВД, МВД, чи тепер КҐБ.

Автор є рішучим противником теж і еврокомунізму, вважаючи, що компартія навіть еврокомуністичного зразка буде вводити комуністичну партійну програму в державі, коли б вона прийшла до влади, бож інакше бути не може. Може справді не буде експлуатації людини людиною, але чи не буде експлуатувати режим людину? Звичайно, в західньому світі в країні, де комуністи могли б прийти до влади не буде большевицького терору, але ґарантуватиме, що терору не буде зовсім. Адже бачимо, що діється в тих африканських країнах, де комуністи чи прокомуністи є при владі (Етіопія, Мозамбік та ін.).

„Пішком по уярмленій Україні" — це друга частина праці автора, яка має такі розділи: „Свобода Гершку, совєтське військо йде — ми вільні", „Борислав не сміється", „Сосисочна поблизу Галицького ринку", „Грізні націоналізми та невловима електроенергія", „Вершини щастя чи хамства", „А ,солнешко' таки згасло", „Збори в Краснім", „Білі булочки", „Київ 1956", „Колгосп .Перемога"", „Наш Львів і перша руская собачка", „Москва моя, ти самая любімая", „Є люди чи дійсність", „Київ удруге" і Висновки.

Ця друга частина книжки особливо цікава розповідями автора про життя у повоєнній Україні, яку він проміряв пішком, і з якої йому вдалось виїхати на Захід, і опісля описав свої враження з побуту в Україні після багатьох років перебування на Заході. Цікаво описав автор збори в селі Красному Львівської області, куди за часів Хрущова приїхав тодішній секретар облвиконкому Семен Стефаник. Тоді в компартії України було піднесене питання, що партія хоче мати свої місцеві національні кадри, що й викликало велике обурення росіян. По тому питанні доповідав Стефаник у Красному. „Товариші, — мовив він, — склались обставини, що ми ніби німецькі окупанти зайняли всю керівну владу по всій Україні. Голос у залі: (по-російському) — це ви, а не ми".

Стефаник продовжує, поправляючи: — „в керівних партійних і радянських органах працюють лише особи російської національности. Знову в залі голос: „а, що це, погано?!"

Стефаник не дає себе збити і говорить далі: „Мусимо віддати всю владу в руки народу, так, як учив нас Ленін, в руки українського народу, бо це Українська Радянська Соціялістична Республіка, а росіяни повернуться в Росію... У залі зірвався неймовірний свист і тупотіння ногами.

(Продовження буде)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Яр. Климовський

Графіка та пастелі

Заходом меткого й підприємчивого 20-го Відділу СУА ім. Олени Теліги у Філядельфії, 25-го вересня ц. р. в т. зв. червоній залі УОК Центру відбулось відкриття виставки Христини Головчак-Дебаррі. Виставку відкрив мистець-маляр Роман Василишин. Виставлено 49 графічних і 10 пастельних праць. Крім цього було ще декілька картин поза каталогом. Виставка тривала від 25-го до 27-го вересня 1987 року. Відвідувачів було доволі багато, якщо візьмемо до уваги ще інші імпрези.

Здавалося, що в проминанні часу з його евфорією та звичайною консумпцією, немає місця на мистецтво, зокрема образотворче, та все ж — Слава Богу! — у нас воно ще сяк-так животіє, хоча могло б бути набагато краще.

Не від речі на цьому місці представити мисткиню.

Христина Головчак-Дебаррі, це вже зріла малярка. Три роки студіювала в Нюаркській школі красного та індустріяльного мистецтва і чотири роки в Нюйоркському університеті, завершивши їх званням бакаляврa з предмету красного мистецтва в 1967 році. Вона і досі не перестає студіювати. Тут слід згадати Студентську лігу мистецтва та Товариство пастелістів в американських майстернях.

Пройшла майже всі малярські техніки. Свої картини експонувала в ОМУА в Ню Йорку, Нюарку, на Союзівці, в Українському Мистецькому Центрі в Лос Анджелесі, Чикаґо, Саскатуні, Торонто та на збірних американських експозиціях.

Заки обговорювати графіку, як одну з малярських технік, декілька слів.

Графіка виводиться з античної гліптики (мистецького різблення на дорогоцінних і напівдорогоцінних кольорових каменях), як рівнож техніки оздоблювання орнаментом тканин і шкір, знаної у Єгипті ще в часах до Христа, в Европі з XV сторіччя з широким розвоєм у XYI і XYII сторіччях.

У ній (графіці) висловлювався Рембрандт. Графіка, як кажуть була однією з пасій Пікассо, який упродовж своєї малярської творчости створив 2,200 графік, ілюстрував книжки і представляв цією технікою корріда де торрос.

• • •

„Любов", як перший (у каталозі) твір з цієї ділянки, звертає увагу на себе, викликаним мисткинею настроєм. Між іншим з цією гостротою спостереження та її власною інтерпретацією будемо стрічатися безперебійно.

У „Молитві" поза технічною вправністю евідентно підкреслена контемплятивність, а воднораз чомусь насувається рефлекс чорнобильської трагедії.

У „Гагілках", багатофігурній композиції, подобається нам пляномірне розташування постатей. Те саме спостерігаємо на „Ярмарку" і „На базарі".

У картині „Спи дитинко, спи!" — відчуваємо материнську любов, а в „Прощанні" — пригноблення.

„Гуцул" імпонує своєрідним типажем.

Годі обговорити кожну з півсотні графік, тож звернемо увагу ще лише на деякі. У цьому жанрі переважають квіти — лілеї, рододендрон, тритома, конвалії, орхідея, іриси, пільні квіти й інші.

Мисткиня вміє схопити в „об'єкті" щось характеристичне, цікаве і його в мистецький спосіб зафіксувати — скажім — як у „Пшениці", „Соняшнику" чи хоча б навіть у „Будяку".

Христина Головчак Дебаррі знаменито володіє лінією, якою часто-густо передає рух. Саме ця лінія з найбільшою силою увидатнюється у чорно-білих картинах.

Зчерги перейдемо до картин, виконаних пастеллю.

Пастель, як одна з широкопоширених малярських технік, відома вже в XYI сторіччі. У цій техніці у Франції працював Е. Деґа. В Україні — О. Мурашко, О. Шовкуненко, Й. Бокшай та інші.

Пастель дає змогу застосовувати різноманітні живописні й графічні прийоми, добиватися чистих звучних тонів.

Мисткиня, крім графік, на цій виставці експонує фраґменти природи, студій дерев, лісної зелені, кущів тощо. Словом у її пейзажах, у більшості з Гантеру, не лише стремління до візуальної краси твору, але в них зображена могутність і маєстатичність гір; у них сміливість мазка, відчуття кольористики, простору, світла чи пак освітлення. Ці твори збагачує вальорами варстату. Не без того, що вкладає у них автентичне пережиття.

Мисткиня, як індивідуальність, виявляє себе в своїй творчості, скріпленій власною інвенцією, станом концентрації, не згадуючи кольористичних розв'язань, а що найважливіше бажанням збагнути самобутність українського малярства.

Христина Головчак-Дебаррі, здійснюючи свою мистецьку програму в напрямі досконалення засобів вислову, не зупиняється на вже осягненому, але дбає про нові осяги, що очевидно треба відмітити і як казали старинні римляни „suum cuique tribuere" (Віддати те, що кому належить).

Володимир Жила

ТВІР, ЩО ПРИВЕРТАЄ ДО СЕБЕ УВАГУ

Священик Михайло Гаврилів, „Кожна людина — це перш за все історія" Автобіографія українського католицького священика в сучасній Україні, Українська Пресова Служба, Рим. 1987.

I.

Передо мною твір Михайла Гаврилова, „Кожна людина — це перш за все історія". Твір цей — це передрук із „Хроніки Католицької Церкви на Україні", ч. 16, Ужгород-Львів, 1987. Появився він у цьому виданні разом із „Духовим заповітом автора", з яким, — як твердять видавці, — він творить одне ціле.

Хто ж такий автор рецензованого твору? Це середнього віку українець-священик із села Рудники, Миколаївського району Львівської области. 1974 року він закінчив Ленінградську духовну семінарію, а 1977 року — Ленінградську духовну академію, де йому присвоєно ступінь кандидата богославських наук. Проте, як він пише: „Остаточно усвідомивши себе католиком, відкрито порвав свій канонічний та духовий зв'язок з (Російською) Православною Церквою і перейшов у підпільну Католицьку Церкву 21-го грудня 1979 року" (стор. 171). Автор — безпартійний, а світогляд його — католицький, поміркований, плюралістичний. По своїй природі й переконаннях М. Гаврилів — людина толерантна. Свій твір він написав оригінально й водночас охопив багатий матеріял, який привертає до себе увагу своєю самобутністю. У ньому відчувається щирість і правдива схвильованість. Часто приємно вражає поява широкого обрію, так би мовити, широколінійність емоційного сприйняття совєтської дійсности. Тут варто глибше задуматися над проблемами цього твору, які, звичайно, слід шукати не лише в характері автора, але насамперед у тих зовнішніх чинниках, під впливом яких він формувався.

Емоційно-пізнавальний світ Гаврилова, як видно, багатогранний і вразливий. Його емоції „рухомі", залежно від причин зовнішнього впливу. Як відомо, переживання людини, зумовлені конкретною дійсністю, завжди скеровані на певний об'єкт, а емоції, які виникають під певним впливом можуть мати різний характер: вони можуть бути тимчасовими, часом можуть виникнути раптово, як спалах блискавки, а то можуть стати стабільними, перетворившись у певні постійні властивості особи, чи навіть і риси її характеру.

Як же діють ці чинники в М. Гаврилова? Він народився в совєтській дійсності (1949 р.). Батьки його мало займалися ним, але навчили його „відрізняти добре від зла, а потім або нагороджували, або карали, в залежності від учинку" (стор. 13). Дівчата його не цікавили й, „таким чином у свої сімнадцять років він вже опинився в ізоляції" (стор. 17). Але розвиток його уяви продовжувався, як також посилювалась активізація мислення, що сприяло формуванню світогляду. Перед ним „постали нові питання: якщо є Бог — то хто він такий? Яким повинно бути моє відношення до нього" (стор. 24). Це викликало глибокі почуття й сильно вплинуло на емоційно-пізнавальний світ молодого хлопця. „І тут нежданно прийшла думка: „Ти повинен бути священиком!" (стор. 27). Думка була несподіваною і приголомшуючою, але ідейно значимою, бо виповнила душевну пустку й стала стимулювати Гаврилова в розвитку його дальших бажань. У семінарії, в Ленінграді, появився у нього пієтизм, а навіть у деякій мірі містицизм, почалося інтелектуальне формування його особистости. Не без впливу був тут і національний склад студентів семінарії (приблизно 70-80 відсотків — українці із Західньої України та Закарпаття; 10 відсотків — українці із Східньої України та всього тільки 10 відсотків — росіяни й інші національності), що звернув увагу Гаврилова на його походження та на глибоку релігійність його земляків.

З практики знаємо, що життя стає ефективним і емоційним тільки тоді, коли воно як слід продумане та відповідно сплановане. Але в Гаврилова не завжди так бувало, у нього багато дечого виникало саме по собі, як результат захоплення чимось новим, часом навіть мало зрозумілим для нього. Таке щось „нове" він виніс, переступивши „поріг католицького костелу Пречистої Діви Марії Люрдської" на Ковенському провалку (бічна вулиця Маяковського в Ленінграді). З цього приводу він так пише: „У нас (у православних — В. Ж.) немає такої сильної евхаристичної дисципліни, як у католиків. У них особливо відчувається евхаристична присутність Христа. Можна сказати, що Літургія в них дуже христоцентрична. Ви подивіться, як католики відносяться до Євхаристії, вони клякають, коли приймають її" (стор. 41).

З великим пієтизмом розповідає Гаврилів про митрополита Никодима, який „дуже симпатизував галичанам-католикам і вболівав над їхньою долею, та, на жаль, нічим допомогти він не міг. Він високо ставив діяльність митрополита Андрея Шептицького, цінив ширину його поглядів, дипломатичний талант. Коли б митрополит Андрей не вмер передчасно, то він спас би греко-католиків українців від православ'я. При його гнучкості й ширині поглядів він міг договоритися зі Сталіном щодо леґального існування Католицької Церкви на Західній Україні". Він „теж цінив українців і за те, що вони в основному постачали кадрами (Російську) Православну Церкву" (стор. 55). У митрополита Никидима, 6-го вересня 1975 року, о годині 10-ій, поблизу величавого храму св. Софії в Новгороді, відбув Гаврилів „генеральну сповідь усно склав монаші шлюби і присягу на вірність Апостольському Престолові й Папі Римському" (стор. 61). Він так пише про цю подію: „Це все відбулось, ясна річ, таємно, але тепер, коли митрополит Никодим помер (5-го вересня 1978 року під час авдієнції у новообраного Папи Івана Павла І — В. Ж) і йому вже нічого не зашкодить, я не хотів би, щоб ця важлива справа, яка свідчить про покійного митрополита, як про католика, залишилася таємною. Історикам буде корисно знати такі речі, і не буде помилкою з моєї сторони та гріхом цю таємницю розкрити. Що ця подія мала місце, я можу присягнути перед євангелієм" (стор. 61.)

Закінчення буде.

ПРЕДСТАВНИКИ АФРИКАНСЬКИХ держав Ботсвани, Кенії й інших, які беруть участь в сесії Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй, виступили з гострою критикою Ради Безпеки ООН, яка в основному підтримує санкції проти Ірану, як протизаходи проти війни у Перській затоці між Іраном й Іраком, але відмовляється накласти такі ж санкції проти Південно-Африканської Республіки, яка ще й досі застосовує апартеїд у політиці і керівництві державою. Голова ботсванської делегації Джозеф Ленгвайла заявив членським державам Ради Безпеки, що він не розуміє подвійної політики З'єднаних Стейтів Америки і Великобританії, які радо погодилися на ембарго проти Ірану, але зволікають із застосуванням його проти Південної Африки.

ПРЕЗИДЕНТ АРҐЕНТИНИ Рауль Альфонсін і президент Філіппін Коразон Акіно попали цього року на список претендентів на Нобелівську нагороду миру. Про це припадково згадав у розмові з кореспондентом агентства Ассошіейтед Пресс секретар Нобелівського комітету Якоб Сверлруп. На засіданні Нобелівського комітету вже було вирішено хто отримає премію на 1987 рік, але офіційно прізвище буде подане до відома у вівторок, 13-го жовтня ц.р., о год. 11-ій перед полуднем, згідно зі звичаєм в Ослью. Лавреат рівночасно отримає 345,000 дол. нагороди. Цього року на спику претендентів було 62 особи і 31 організацій, значить усіх разом 93. Лавреати п'ятьох інших категорій будуть також проголошені: 12-го жовтня з ділянки медицини, 15-го жовтня — фізики і хемії, 21-го жовтня — економіки. Роздача нагород Нобеля відбудеться в Ослью і в Стокгольмі 10-го грудня.

Д. Шумук серед молоді на зустрічі ОДУМ-у

Під час зустрічі ОДУМ-у на оселі „Україна" (зліва) О. Коновал, Д. Шумук та А. Лисий.

(ОК) ОДУМ Америки й Канади влаштовує щороку спільні зустрічі свого членства з українським громадянством, переважно на своїх власних оселях — чи то в стейті Ню Йорк, чи в Канаді. Цього року зустріч ОДУМ-у відбулася 4-6-го вересня на оселі ОДУМ-у „Україна" коло Лондону в Канаді. Цю зустріч звеличив своєю присутністю дисидент-борець і патріот Данило Шумук.

В суботу Данило Шумук зустрівся з активом ОДУМ-у та особами з демократичних середовищ. У зустрічі та обміні думками з ним взяли участь: Олексій Пошиваник (голова ЦК ОДУМ-у), Віктор Педенко (голова комітету зустрічі), Мар'ян Дальний (редактор „Нових днів"), Леонід Ліщина (редактор „Молодої України" — журналу ОДУМ-у), Анатолій Лисий (голова видавничої спілки „Українські вісті", які в 1983 році видали книгу Данила Шумука під назвою „Пережите і передумане"), Олексій Коновал, Дмитро Кислиця, Євген Федоренко, Валя Родак, Борис Яремченко, Іван Данильченко, Олександер Харченко, Григорій Мороз, Федір Подопригора, Микола Мороз та інші.

Керівники ОДУМ-у подбали про зустріч Д. Шумука з канадською пресою та телевізійною станцією міста Лондон. У понеділок, 7-го вересня, місцева газета The London Free Press помістила довгу статтю-інтерв'ю Д. Шумука та його фотографію під назвою „Життя в неволі не може вбити духа — українець і далі бореться". На першій сторінці газети розповідається про його поневіряння, про незавидну долю українського народу, поневоленого комуно-російською імперією, русифікацію України та незавидну її дальшу долю.

Данило Шумук виступив з коротким словом до одумівців та численної публіки, що виповнила велику залю дому оселі на бенкеті та на концерті мистецьких одиниць філій Торонто, Лондон, Дітройт та Чикаго. У концерті виступали співаки, бандуристи, деклятори та великий танцювальний ансамбль „Веснянка" під керівництвом Миколи Балдецького. Керівник програми концерту Андрій Смик з Дітройту вправно й зразково поєднував точки програми, приготованої Оксаною Метулинською.

Зустріч ОДУМ-у розпочалася традиційною вечіркою для молоді у п'ятницю, 4-го вересня.

Суботу, другий день зустрічі, присвячено Володимирові Великому, князеві України-Руси, тому на бенкеті Наталка Павленко, заступник голови ЦК, говорила на тему Хрищення України. Тарас Ліщина говорив про мету і завдання ОДУМ-у.

На бенкеті Олександер Багнівський передав на руки дирекції оселі „Україна" плякат, вирізьблений із дерева, на якому зображено 1000-ліття Хрищення України, роботи М. Тарана з Індіяни, ЗСА. Галина Грушецька запропонувала, щоб ОДУМ, який заініціював побудову пам'ятника митр. Василеві Липківському, розпочав і пропаґував ідею надання митр. Липківському відповідними релігійними установами звання українського святого. На бенкеті зустрічі також говорилося, щоб українська громада популяризувала в річницю 1000-ліття Хрищення України-Руси масові поїздки на прощі тих, яким нічого не загрожує, до святих місць Києва, а не на святу землю, в Ізраїль.

Суботня програма включала також спортові змагання філій у відбиванці та гольфі. Першунами відбиванки були дружина дівчат з Чикаго і дружина хлопців з Торонто.

Неділю, третій день зустрічі, призначено на вшанування основоположника і почесного члена ОДУМ-у Івана Багряного, якому сьогодні було б 80 років. За ініціятивою Ів. Багряного створено ОДУМ, його середовище творило філії і допомагало їм у праці. Іван Багряний написав гимн ОДУМ-у „Вперед, сини народу" та марш ОДУМ-у „Ми об'їхали землю навколо". Доповідь про життя і творчість Ів. Багряного виголосив Олексій Коновал під час концерту.

На дефіляді ОДУМівської молоді з піднесенням прапорів говорив про завдання ОДУМ-у й української громади Олексій Пошиваник, голова ЦК ОДУМ-у. Після обіду в одній з багатьох заль дому оселі відбувся панель, який зорганізував Микола Мороз. У панелі на тему „Яке завдання української діяспори?" та „Яке завдання ОДУМ-у?" найцікавішим дискутантом був Андрій Смик. Доповіді та виступи будуть подані в журналі „Молода Україна".

Під час концерту було прочитано текст листа до Івана Дем'янюка, який перебуває у тюрмі в Ізраїлі, з побажанням йому здоров'я й витривалости, щоб його муки скоро скінчилися виправданням в тих злочинах, що йому приписують недруги українського народу, доставляючи різні „документи" з фабрики КҐБ. Лист до нього підписали сотні учасників зустрічі.

Успішна й багатолюдна зустріч ОДУМ-у закінчилася великою ватрою.

НЕБУДЕННІ СВЯТКУВАННЯ В ГАНТЕРІ

В днях 4-го, 5-го і 6-го вересня ц.р. в Гантері, Н. Й., відбулися рідкісні святкування — тридніввка молитов за беатифікацію Слуги Божого Андрея Шептицького, поєднанні з 15-річчям Згромадження св. Андрея.

Згромадження св. Андрея є молодим чином, основоположником якого є отець прелат Ярослав Свищук, за благословенням духовного основника Владики чикаґської дієцезії св. п. Ярослава Ґабра. Початок чину датується 13-го серпня 1972 року, коли св. п. Ярослав Ґабро посвятив першу місійну станицю Христа Юнака в Назареті у Святій Землі. Метою Згромадження є виховувати в безженстві, чистоті, покорі і молитві молодих людей на місійних апостолів, збуджувати покликання до священства, працювати над беатифікацією Слуги Божого Митрополита Андрея, поширювати культ Почаївської Божої Матері та нести харитативну поміч українцям у діяспорі. Є також світське Згромадження Андрея, що постало в 1972 році, головою якого є Іванна Ґорчинська з Чакаго. Завданням світського Згромадження є молитися за беатифікацію Митрополита Андрея, за покликання до духовного стану, за місійного духа в нашій церкві і матеріяльно допомагати першому Згромадженню.

Тому що о. прелат Ярослав Свищук є тепер парохом церкви св. Івана Хрестителя в Гантері, то ціла подія відбулася в гантерській церкві і ґражді. Святкування започатковано Молебнем до Пречистої Діви Марії у п'ятницю, 4-го вересня, о год. 6-ій вечора, який відправив о. парох Я. Свищук в сослуженні о. Казимира Рожка. Під час Молебня сестра служебниця Анатолія зі Стемфорду говорила про конечність молитви. Треба звертатися до Бога в усіх наших потребах, треба дякувати Богу за всі ласки, які Він нам дає, треба дякувати Йому за кожний прожитий день. Бог, як всезнаючий, напевно знає всі наші потреби і в якийсь спосіб їх заспокоїть.

Після реєстрації і зустрічі учасників у ґражді о. парох Я. Свищук виголосив доповідь п. н. „Слуга Божий Митрополит Андрей — Мойсей українського народу". У своїй доповіді він дав цікаву паралелю між мужами Божого Провидіння Мойсеєм і Слугою Божим Андреєм Шептицьким, вказуючи на великі подібності між ними. Як один, так і другий були мужами великих харизм, що трапляться в людей тільки раз на тисячоліття. Прелеґент ствердив, що Слуга Божий Андрей є завершенням нашої християнської обнови в це Тисячоліття нашого Християнства.

В суботу, 5-го вересня, о год. 10-ій рано отці Ярослав Свищук і Казимир Рожко відправили Божественну Службу Божу в інтенції подяки за одержані ласки і дальше Боже благословення в переведенні намічених плянів та в наміренні учасників. Після обіду запрошені учасники з Чикаго, Вашінгтону, Філядельфії, Ню-Джерзі і Кергонксону оглядали Гантер і околицю та звиділи деякі важніші цікаві місця. О год. 6-ій вечора відбулася вечеря в долішній залі ґражди. Гарно освітлена і прибрана заля з портретом св. п. Андрея Шептицького на сцені та накриті столи робили миле враження. Отець парох Я. Свищук провів молитву і поблагословив їду, а під час вечері нагородив грамотами подяки заслужених у праці Згромадження св. Андрея.

Після вечері Іванна Ґорчинська виголосила доповідь п. н. „Апостолят Слуги Божого Андрея при праці". Прелеґентка зробила загальний та подрібний перегляд праці Апостоляту впродовж його 15-літньої праці, звертаючи особливу увагу на його харитативну і місійну ділянки, згадала про втрату станиці в Назареті і придбання оселі в Накс, Індіяна. Вона унаочнила свою цікаву доповідь численними знімками з праці Апостоляту. Доповідь була дуже цікавою і викликала пожвавлену дискусію.

В неділю, 6-го вересня, після Служби Божої в горішній залі ґражди відбулася доповідь д-ра Богдана Кондри п. н. „Слуга Божий Митрополит Андрей — Богом вибраний ревнитель Христової Благовісті". Він згадав у своїй глибоко продуманій доповіді важніші пастирські послання Слуги Божого, з яких треба згадати дуже важне послання „Не вбивай!". Девізою творів Митрополита був клич: „Коли не відродимося з висоти, не увійдемо до Божого царства". Діяльність Митрополита прелеґент поділив на три групи: пастирську, місійно-апостольську і філософську. Велику увагу в своїй праці присвятив Митрополит вихованню молоді.

Того ж дня о год. 6-ій вечора відбувся музичний концерт дітей родини Федориків (десятеро дітей від 4 до 19 років) під управою їх мами, Ірини Федорики-Кондри. Було це чудесне завершення святкувань. Тих дітей можна сміло порівняти з австрійськими дітьми Фон Траппа з фільму „Савнд оф Мюзік", з тою хіба різницею, що тамті співають, а ці грають на скрипках, віольончелі, фортепіяні, сопілці, балалайці — всі, включно з малою 4-літньою дівчинкою. Заля була виповнена і кожну точку вдячна публіка нагороджувала щедрими невгаваючими оплесками. Після концерту Осип Федорика виголосив останню доповідь п. н. „Модерність і надприродня орієнтація". Автор заторкнув проблему секуляризації сучасної суспільности та шкідливі наслідки ліберальних течій у сучасному світі. Він слушно зауважив, що і наше українське суспільство не є вільне від тих шкідливих впливів. Він радить піти до основ релігійного виховання через поглиблення знання про основні правди Христової Євангелії. Доповідь викликала живу, навіть дещо бурхливу дискусію, яку розважним і дуже річевим виясненням закінчив о. Михайло Харина — парох церкви Святої Тройці в Керґонксоні, даючи прелеґентові велике признання і подяку. Подякою виконавцям програми святкувань, всім чисельно присутнім за участь та молитвою закінчив о. парох Ярослав Свищук ці небуденні святкування.

Учасниця

Папа прийняв...

(Закінчення зі стор. 1)

наших братів і сестер в Україні та не менш скорбні серця тих із нас, що на поселеннях.

• Щоб Апостольська столиця подбала про приспішення беатифікаційного процесу слуги Божого Андрея Шептицького ще перед закінченням ювілейних святкувань 1000-ліття Хрищення Руси-України.

• Щоб Апостольська столиця зробила відповідні заходи для цього, щоб була забезпечена належна духовна опіка вірним УКЦеркви в Польщі і покращала їхня доля в Чехо-Словаччині і Румунії. Уважаємо, що найкраще було б визначити правлячих єпископів у епархіях перемиській і пряшівській, а для вірних у Румунії — апостольського візитатора чи вікарія з відповідними правами й обов'язками.

На закінчення свого слова, інж. В. Колодчин привітав Папу з надходячим ювілеєм десятої річниці його понтифікату і зложив побажання, а учасники авдієнції відспівали „Многая літа".

Після цього голова УПСО передав Папі меморіял у трьох мовах: українській, англійській і італійській. Меморіял підписали 385 мирянських діячів і 60.153 мирян (під петиціями до Папи) в ЗСА, Канаді, Англії Австралії, Арґентині, Німеччині, Франції, Бельгії, та представники римської громади.

Разом з меморіялом і петиціями був переданий Папі дарунок від мирян у формі образа, який представляє Доброго Пастиря. Цей образ вишила українська жінка, в'язень сумління у совєтському концтаборі у 1950-их роках, нитками витягненими з власного одягу.

У своєму слові до мирян, в українській мові, Папа вітаючи учасників Шостого конгресу мирян сказав:

„Програма ваших нарад була багата змістом, а велике число учасників найкраще вказує на зацікавленнкя віруючих українців життям Церкви. При тому і тема нарад була дуже на часі „Українське християнство на зустріч другому тисячоліттю". Ви це добре знаєте, що кожний християнин вже із самої своєї природи є апостолом через Святу Тайну Хрищення і Миропомазання стає частиною Божого люду і членом Таїнственного Божого Тіла.

Вселенський Собор каже виразно: 'Внутрі спільноти Церкви діяльність мирян є така конечна, що без них саме апостольство пастирів не може бути успішним'. Собор також підкреслює вагу організованого апостольства, яке відповідає людським, християнським потребам і одночасно скріплює цілість спільноти і єдність Церкви. Всі ті товариства мають за ціль збагатити післанництво Церкви і посилити релігійне життя спільноти".

Папа заохочував і закликав мирян до дбайливої підготови великих святкувань 1000-ліття Хрищення Руси-України, та запевняв повну участь всієї Вселенської Церкви у ювілейних святкуваннях УКЦ і народу.

На закінчення авдієнції Папа вітався із кожним учасником зокрема.

У попередніх днях в рамках Шостого конгресу мирян, в присутності 172 учасників, було прочитано 20 доповідей, після яких відбулася загальна дискусія. Відзначено третю річницю смерти Патріярха Йосифа в соборі св. Софії. В „Домус Пачіс" відбулася спільна вечеря, з промовами ієрархів, духовенства та мирян.

Крім цього провідні члени УПСО зорганізували пресову конференцію, були на авдієнції у кількох кардиналів, голов дехастерій і американського консула. Кілька разів відвідали Патріярх Мирослава Івана, відбули зустріч з поодинокими владиками і членами Львівського Крилосу і секретаррем Східньої Конгрегації Архиєпископом Мирославом Марусином.

Кожного дня відправлено Службу Божу за упокій душі попереднього голови УПСО д-ра Богдана Лончини у другу річницю його смерти.

Під час конгресу відбулася нарада членів Ради УПСО і друга спільна нарада членів УПСО і крайових управ.

Німецька телевізійна сітка фільмувала наради конгресу, пресову конференцію, Архиєрейську Службу Божу і авдієнцію у Папи

КИТАЙСЬКІ КЕРІВНИКИ призналися, що їхні військові літаки збили на китайській території в'єтнамський літак типу МІҐ—21, який заглибився на китайську територію приблизно 30 миль від китайсько-в'єтнамського кордону. Китайські військові частини дуже часто зударяються на кордоні з такими ж частинами В'єтнаму, а принаймні раз в році між ними доходить до більших сутичок.

ПАКІСТАНСЬКА ГАЗЕТА, яка виходить англійською мовою п.з. „Пакістан Таймс", повідомила, що місцеві селяни захопили біля пакістансько-афганського кордону два афганські гелікоптери, як перелетіли кордон і з якоюсь метою приземлились біля одного маленького поселення. Селяни спочатку вітали їх, як своїх пілотів, але коли афганці відкрили вогонь вони зрозуміли в чому справа. За якийсь час два з гелікоптерів хотіли повернутись назад, правдоподібно для виконання якоїсь місії, але на них очікували вже озброєні селяни і з укриття захопили гелікоптери і залогу, повідомивши рівночасно про випадок поліцію. На місце випадку прибули військові поліціянти і перебрали полонених.

Зайшла прикра помилка в подяці

бл. п. Михайла Пежанського

Між промовцями пропущено:

пл. сен. ВЯЧЕСЛАВА ВИШНЕВСЬКОГО, який промовляв від Крайової Булави Сеньйорату і

пл. сен. ЮЛІЯНА КРИЖАНІВСЬКОГО від Куреня УПС „Лісові Чорти".

Прошу вибачення.

ЛЮБОМИРА ПЕЖАНСЬКА

У ТРЕТЮ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п. інж.

СТЕФАНА ЮРІЯ ПРОЦЮКА

СЛУЖБА БОЖА і ПАНАХИДА

відбудуться

в суботу, 10-го жовтня 1987 р. о год. 7-ій веч. в церкві св. Юра, Схід 7-ма вул., Ню Йорк, Н. Й.

Про молитви просить

ОЛЕНА ПРОЦЮК, дружина

ЙОСИФ НАОРЛЕВИЧ,

помер 4-го жовтня 1987 р. у Філядельфії, Па., муж бл. п. Марії.

Залишив у смутку дітей:

НАДІЮ
ТАРАСА
РОСТИСЛАВА
ІРИНУ
РОКСОЛЯНУ

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися з похоронного заведення Коцюбинського, Філядельфія, Па.

15-го жовтня ц.р. минає 28 років від дня підступного вбивства московськими імперіялістами провідника ОУН Степана Бандери.

Праця над збіркою матеріялів і документів про вбивство С. Бандери

Ім'я С. Бандери ще за життя стало символом боротьби українського та інших поневолених народів за визволення з московської неволі.

Після програних Визвольних змагань 1918-20 років Україна опинилася під чотирма займанцями. Москва послідовно і пляново масовими вбивствами, голодом, концтаборами і русифікацією нищить український народ в Батьківщині, а на еміграції фізично ліквідує визначних національних провідників.

Петлюра, Коновалець, Бандера (Париж 1925, Ротердам 1938, Мюнхен 1959) символізують етап московського наступу і нашої боротьби.

Коли 15-го жовтня 1959 року блискавкою розійшлася в українській діяспорі трагічна вістка про смерть Бандери, перед очима тоді ще молодої ґенерації стали короткі і скупі звідомлення про попередні вбивства наших провідних людей. Ще й сьогодні пригадується, з якою запопадливістю шукали ми тоді, учні таборових гімназій, маленькі памфлети чи збірки, видані українцями в Америці, щоб довідатися, як писала про ці події чужа і своя преса. Читаючи ці скупі інформації, якесь дивне почуття жалю, приниження і сорому з однієї сторони, а з другої тверда постанова, що ніколи більше не дозволимо на того роду трактування підступної смерти наших провідних людей, глибоко запали в душу тодішньої молодої ґенерації.

Систематично з першого дня розпочато збирання матеріялів про смерть С. Бандери, про заходи і трюки московської аґентури, дальше виявлення вбивника, процес і реакцією української, чужої і ворожої преси. Збірка матеріялів, зібрана заходами проф. Петра Ґоя, охоплює час від 15-го жовтня 1959 до 1967 року включно. Матеріяли — це в різних мовах газетні і журнальні інформаційні та аналістичні статті, документи з процесу, спеціяльні рапорти, пресові звідомлення, радіо та телевізійні програми тощо. Матеріяли друковані різними мовами світу.

Самих тільки газетних статтей після консервації і оформлення буде біля 5 тисяч сторінок формату 11" на 8"½. Журнальних статтей коло 600 стор., спеціяльних рапортів, звідомлень, радіо і телевізійних програм та документів з процесу буде знову біля 1000 стор. Разом всього матеріялу після опрацювання його є між 6-7 тисяч сторінок.

Це є найбільша нині українська збірка документів і матеріялів про московське вбивство українських провідних людей. Збірка матеріялів не є вичерпною чи повною. Деякі країни є слабше заступлені, в інших знову бракує повних вихідних даних для статтей, які потрібно буде ще доповнити. Збірка може бути доповненою зокрема матеріялами англомовними із ЗСА, Канади і Австралії при допомозі шкільної і студентської молоді (про це буде окрема стаття).

Стан матеріялів збірки з огляду на якість паперу (газетний папір), вік матеріялів і атмосферні впливи є в дуже злому стані. Папір частинно висох, пожовк, кришиться, блідне друк і світлини, — так що за два роки ця надзвичайно цінна збірка матеріялів може перетворитися в масу безвартісного паперу. Тому конечна негайна дія, тобто консервація і повне опрацювання матеріялів.

У січні 1986 року заходами Інституту мартирології при Фундації УВУ і Ліги Визволення України розпочато праці над збереженням і опрацюванням матеріялів. До кінця вересня 1987 року оформлено 1970 сторінок чужої преси (Німеччина, Австрія, Швайцарія, Франція і Італія). Це майже одна третя зібраного матеріялу.

Нашою ціллю є зберегти увесь зібраний матеріял, перевести ряд консерваційних праць, користуючися при тому досвідом бібліотечних відділів спеціяльних колекцій та архівів.

Цілість матеріялу поділити на країни, під країнами на мови і в хронологічному порядку опрацювати його. Окремо будуть опрацьовані газетні статті, журнальні, спеціяльні видання, документи тощо.

Українські матеріяли без огляду на форму чи місце видання будуть зібрані разом. Всі матеріяли потрібно буде поділити відповідно на томи від 500 до 700 сторінок кожний. Опрацювати відповідні індекси до зібраного матеріялу. Зробити певну кількість копій цілости матеріялів, дальше цілість колекції змікрофільмувати і примістити в більших державних бібліотеках та в дослідних наукових центрах, і тим самим зберігти цей документаційний матеріял назавжди й уможливити доступ для всіх грядучих поколінь.

Щоб докінчити працю над реставрацією матеріялу, опрацювати по сторінках, зробити тисячі копій, посторінкувати, зробити хоч частинну верифікацію і доповнення, а головно відповідні індекси, потрібно приблизно від 2.5 до трьох років праці досвідченого архіваря з побічною допомогою і апаратурою. Закінчення проєкту збірки матеріялів і документів буде коштувати приблизно 55-60 тисяч долярів.

З огляду на важливість і стан колекції — звертаємося до української спільноти допомогти нам фінансово завершити цю єдину того роду збірку матеріялів і документів про московське вбивство. Поодинокі томи „Збірки матеріялів і документів" можуть бути спонзоровані окремими жертводавцями з відповідною присвятою.

Всі грошові пожертви як і пожертви матеріялів можна відтягнути від податку. Просимо висилати чеки чи матеріяли на такі адреси: в Америці — UFU Foundation (Martyrology B); 203 Second Ave., New York, N. Y., 10003. В Канаді — Ukrainica (Martyrology B) 140 Bathurst Street; Toronto, Ont., M5V 2R3, Canada.

Інститут Мартирології при Фундації УВУ

Вечір на пошану В. Стуса

У другу болючу річницю смерти великого сучасного поета й полум'яного патріота Василя Стуса, замученого московсько-большевицькими катами в ГУЛагу, клівлендська громада вшанувала його пам'ять урочистим вечором старанням Окружної Управи Союзу Українок Америки на стейт Огайо і учительської громади у Клівленді, який відбувся в суботу, 26-го вересня ц.р., о 7-ій годині вечора в залі школи св. Йосафата ім. Митрополита Андрея Шептицького в Пармі, Огайо.

На фронтовій стіні сцени на широкому барвистому килимі прикрашений квітами виднів портрет замученого поета. У програмі вечора були слово-доповідь про життя і творчість поета, мистецьке читаня його поезій, виступ бандуристів.

Жалобно-святочний вечір відкрила вступним словом культурно-освітня референтка окружної управи Ольга Дем'янчук і передала ведення програмою організаційній референтці учительської громади Любі Мичковській, яка попросила до слова голову учительської громади д-ра Степана Воляника. У своїй змістовній доповіді він схарактеризував поетичну творчість Василя Стуса і в подробицях розповів про стражальний життєвий шлях поета, замученого московськими людиноненависниками, одного з найкращих сучасних українських поетів, про якого спів'язень Зорян Попадюк у розмові з жидівським в'язнем поетом Михайлом Хейфецом сказав, що „тепер в Україні більшого поета немає".

У продовженні програми союзянка і громадська діячка Марія Адамович з глибоким надхненням прочитала чотири поезії, а саме: „Земля гойдається під нами", „Остання пісня", „Ну й сон нападати не хоче" і „Господи, гніву пречистого благаю". Після цього виступили члени Школи Бандуристів ім. Григорія Китастого при соборі св. Володимира в Пармі у складі: Марта Лис, Орест Голубець і Наля Тарнавська, які виконали „Пісню про рідну землю", „Пісню про Морозенка" і „Ой горе тій чайці". Інструктором школи є Марта Лис.

Потім Люба Боднар, союзянка її колишня дикторка українських радіомовлень, прочитала поеми „Як добре те, що смерти не боюся", „Плач небо, плач", „Летять літа як голуби" і „Мені наснився тихий сад". Продовжуючи читання чудових поезій Василя Стуса, Ліда Вирста, союзянка і дикторка української радіопрограми, з глибоким зворушенням прочитала поезії „Мені здається, живу завжди", „Біля гірського вогнища", „Гайдамаки" і „Медитація".

На закінчення програми виступив відомий вже українській громадськості молодий бандурист - соліст, член Капелі Бандуристів ім. Григорія Китастого Микола Дейчаківський, мол., який відспівав при акомпаньяменті бандури свою власну композицію до слів поеми Василя Стуса „Остання пісня".

Закриваючи святковий вечір, д-р Степан Воляник сердечно подякував виконавцям, а зокрема присутнім на залі, що вважали своїм обов'язком прийти на цей вечір і віддати пошану тому, який за безмежну любов до своєї рідної культури, мови, свого народу віддав у муках своє життя. А тим, що не прийшли, але могли прийти, а таких було дуже багато, хай дух мученика, борця за Україну Василя Стуса їм простить.

Присутня

XII-ий семінар хорових диригентів в Едмонтоні

Цього літа від 8-го до 23-го серпня в Едмонтоні успішно відбувся XII-ий семінар хорових диригентів. У семінарі взяло участь 18 учасників: Єлисавета Андерсон (Ст. Алберт, Альберта), Роман Боднар (Рочестер, ЗСА), Дороті Васло (Піттсбурґ, ЗСА), Деніс Велещук (Едмонтон, Альберта), Микола Горбулик (Портланд, ЗСА), Петро Гурський (Філядельфія), Марія Дитиняк (Едмонтон), Мирослава Загарія (Едмонтон), Сузанна Зінчук (Едмонтон), Марія Кузьма (Гартфорд, ЗСА), Сильвія Марчак (Едмонтон), Олег Махлай (Клівленд, ЗСА), Степан Місяйло (Аделаїда, Австралія), Орися Олійник (Едмонтон), Оксана Родак (Торонто, Онтаріо), Надія Савин (Чикаґо), Любов Татух (Ошава, Онтаріо), Ірина Шміґельська (Едмонтон).

Головним викладачем та відповідальним за програму навчання був маестро Володимир Колесник (Торонто), викладачами поодиноких тем були Зенон Лавришин (Торонто), Марія Дитиняк, Ірина Шміґельська, Єлисавета Андерсон. Піяністами семінару були: Надія Савин, Орися Олійник, Олег Махлай.

Програма навчання включала такі теми: диригування як процес керування колективним виконанням, специфіка диригентського жесту, процес голосоутворення та принципи роботи голосового апарату, керування церковним хором (аналіз Літургії К. Стеценка, художні якості твору, традиція виконання, стилістичні особливості), хорознавство, українська хорова музика (циклічні форми в українській хоровій музиці — концерти, кантати, поеми, ораторії, духовна та обрядова музика), аналіз хорових партитур, сольфеджіо та теорія музики, практичне диригування — індивідуальні заняття, та праця з семінарним хором. Кожний учасник мав нагоду працювати з семінарним хором, який складався з самих семінаристів, доповнений 14 співаками-гостями, членами різних едмонтонських хорів, які кожного дня приходили на співанки-лекції і цим у великій мірі допомогли успішному проведенню семінара. Їм висловлюємо признання і велику подяку.

Репертуар цьогорічного семінару включав такі твори: „Нині отпущаєши" А. Веделя, XIX-ий концерт „На Тя Господи уповах" Д. Бортнянського, „Орися ж ти, моя ниво" та „Верховино, ти світку наш" М. Лисенка, „О Тебі радується" О. Кошиця, „Ой вінку, мій вінку" Л. Ревуцького, „Із-за гаю сонце сходить" Б. Лятошинського, „Полюбила чорнобрива козака дівчина" Ф. Надененка, „Не гайся" — уривок з оперети „Леґенда про Київ" О. Білаша, „Боже, спаси!" — з Давидових псалмів — М. Кузана, „Ходить вітер по житі" З. Лавришина. На заключному концерті — вечорі диригентів — кожний семінарист продиригував одним з вище згаданих творів. Варто зауважити, що на цьому концерті вперше прозвучали твори двох сучасних композиторів Мар'яна Кузана з Парижу та канадського композитора і рівночасно викладача семінарів Зенона Лавришина.

Під час семінару в Едмонтоні відбулася небуденна подія, зв'язана з святкуванням 1000-ліття Хрищення України. 23-го серпня в церкві св. Василія відбулася прем'єра Літургії канадського композитора Юрія Фіяли. Літургія, створена композитором до святкування 1000-ліття Хрищення України на замовлення семінаристки-диригентки хору св. Василія Єлисавети Андерсон, була виконана 90-членами злученим хором, базу якого творив хор церкви св. Василія. Підготувала і диригувала хором диригентка Є. Андерсон. На прем'єрі був присутній композитор Юрій Фіяла. Семінаристи з викладачами мали нагоду бути на генеральній пробі та на прем'єрі Літургії.

Народження нової Літургії — це величезна подія в духовному і культурному житті нашого народу. Тепер в Едмонтоні триває інтенсивна підготова до постановки ораторії „Неофіти" на слова Т. Шевченка, муз. Мар'яна Кузана, яка відбудеться 12-го червня 1988 року. Недавно відбулася небувала подія — закінчення запису 35 духовних концертів Дмитра Бортнянського Фундацією 1000-ліття Хрищення України. В творчій та організаторській праці були заанґажовані семінаристи чи колишні семінаристи. Все це до деякої міри результат корисної праці наших семінарів. Тому на закінчення звіту про працю цьогорічного семінару наведу слова маестра Володимира Колесника, виголошені до семінаристів під час вечора диригентів: — „Людина прагне до знань і як тільки в неї перестає бути це прагнення, вона фактично перестає бути людиною. Щоб ви зрозуміли, що семінар не є кінцем нашого навчання. Я ставився до вас не як до посудини, яку можна було заповнити знанням, але як до сердець, які треба запалити, щоб ви полюбили нашу пісню, наше мистецтво, нашу культуру. Служити своїй культурі, значить служити своєму народові, а служити народові — це найвище благо людей... Поза народністю, поза своєю культурою ні мистецтво, ні істина не існують. І тому я хочу призвати вас, дорогі колеґи, до того, щоб ви продовжували вивчати наше мистецтво, популяризувати його як серед свого народу, так і серед інших народів світу. Мистецтво є великою силою і засобами мистецтва робляться чудеса. Без мистецтва, без духовного життя немає людського життя, а є тваринне, тому закликаю вас бути чесними та вірними нашому прекрасному мистецтву".

Українське Музичне Товариство Альберти складає подяку за фінансову підтримку урядові Альберти, Фундації ім. Т. Шевченка, Братству св. Івана в Едмонтоні, Українському осередкові для ресурсів і розвитку при Ґрент МекЮвен Комюніті Коледж.

Наступний семінар хорових диригентів відбудеться від 13-28-го серпня 1988 року. Зацікавлених прошу звертатися на адресу: Ukrainian Choral Conductors Seminar 11728-97 Street Edmonton, Alberta T5G 2Y1

Марія Дитиняк

ПОМІШАЛИСЯ РОКИ, ПОМІШАЛИСЬ ГЕНЕРАЛИ...

У передовій п. з. „Америка допоможе Польщі, але... („Свобода" ч. 190 з 3-го жовтня ц.р.) треба читати: „Відвідини віцепрезидента ЗСА в Польщі були офіційні і він двічі мав наради з генералом Ярузельским та ресортовими міністрами".
— Ред.